

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 397/2021
14.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Јанковић, адвокат из ..., против туженог ЈП ЕПС Београд - Огранак РБ „Колубара“ из Лазаревца, којег у ревизијском поступку заступа пуномоћник Александар Будалић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2069/20 од 11.09.2020. године, у седници већа одржаној 14.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2069/20 од 11.09.2020 године, тако што се одбија као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 199/19 од 23.06.2020. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу исплати трошкове ревизијског поступка у износу од 74.865,70 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова састава одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 199/19 од 23.06.2020. године, ставом првом изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада тужиоцу у периоду од марта 2016. године закључно са децембром 2018. године, исплати појединачне месечне износе у вредности и са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ од доспелости до исплате, као и да на досуђене новчане износе уплати за тужиоца доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО (све ближе означено и опредељено овим ставом изреке). Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 49.460,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2069/20 од 11.09.2020. године ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име

мање исплаћене зараде по основу сменског рада за период од марта 2016. године до закључно са децембром 2018. године, исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом, на начин ближе наведен овим ставом изреке, као и да у корист тужиоца уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду ПИО и одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове таксе на одговор на тужбу и трошкове другостепеног поступка у износу од 27.096,28 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Испитујући правилност побијане пресуде, у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код тужене на неодређено време у утуженом периоду од марта 2016. године до децембра 2018. године. Обављао је рад тако што је сваки други дан радио у времену од 07 до 19 часова, односно сваки други дан је радио по 12 часова, а организација рада је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан ради од 07 до 19 часова, а други дан му је пауза, који циклус се редовно понавља. На основу наведеног начина рада, првостепени суд је извео закључак да је тужилац обављао рад у сменама, те да тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцу, зараду није увећавао за рад по основу сменског рада за 8,9% сходно одредби члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора туженог. Првостепени суд се позвао на одредбу члана 7. став 2. тачка 2. ПКУ за ЕПС („Службени гласник РС“ број 15/15), који је ступио на снагу 07.02.2015. године, којом је уговорено да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужилац радећи по напред описаном моделу остварио сменски рад, а да тужени није вршио обрачун и исплату увећане зараде тужиоцу за сменски рад, те да је тужиоцу нанета штета због мање исплаћене зараде у наведеном периоду, па је усвојио је тужбени захтев за исплату увећане зараде по том основу, са припадајућим доприносима.

По становишту другостепеног суда, рад тужиоца није сменски рад, због чега тужилац нема право на исплату увећане зараде по том основу, па је првостепени суд је на правилно утврђено чињенично стање, погрешно применио материјално право, због чега је првостепену пресуду преиначио и одбио тужбени захтев тужиоца.

Врховни касациони суд је нашао да се основано ревизијом указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, одредбом члана 108. став 1. тачка 2. и 3. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/05,...32/13), прописано је да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду и то: за рад ноћу и прековремени рад, ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде - најмање 26% од основице, за прековремени рад – најмање 26% од основице, док је ставом 3. истог члана прописано да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду. Одредбом члана 114. став 1. истог закона прописано је да запослени има право на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходних дванаест месеци у складу са општим актом и Уговором о раду, за време одсуствовања са рада за дане коришћења годишњег одмора.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије („Сл. гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцу није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у утуженом периоду радио по моделу радног времена 12/36, Врховни касациони суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима. По оцени Врховног касационог суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда

правилаан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 3. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зраду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, у утуженом периоду, па следом тога и на уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Правилаан је одлука о трошковима првостепеног поступка донета на основу члана 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији па му, применом члана 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припада и право на накнаду нужних и опредељених трошкова ревизијског поступка. Висина трошкова одмерена је у износу од 74.865,70 динара и то: на име награде адвокату за састав ревизије 12.000,00 динара, применом важеће Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, као и за таксе на ревизију од 25.146,28 динара и одлуку по ревизији од 37.719,42 динара према Тарифном броју 1. Таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, бр. 28/94 ... 106/15.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Трошкови одговора на ревизију нису били потребни ради вођења парнице, па је на основу члана 154. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић